

ГОДИНА IV.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 42.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

излази ЧЕТИРИ пута на недељу на по тавака. — стоји за нови сад 40, а на страни 60 нов. месечине. — За огледи
наплачује се од једне врсте 3 нов. и 30 за жиг сваки пут.

РОМЕО И ЈУЛИЈА.

Трагедија у 5 чинова, написао В. Шекспир, с енглеског превео др. Л. Костић, за српску позорницу уредио А. Хаџић.

(Наставак.)

ПОЈАВА ЧЕТВРТА.

Дворана у капулетовој кући.

Улази Капулет с гостима и маскама.

Капулет. Добро ми дошли гости, госпође!
Добро ми дошли, драга господо! Е, беше дана, кад сам и ја млад
Покрив'е лице образином том, И шапнут' са многом лепојком,
Који што сад; ах, прође, прође све!
Добро ми дошли! Хајде свирајте!

Ромео. (слузи.) Ко ј' она госпођица што се сја
Под руком оног удварача, а?

Слуга.

Опрости, не знам!

Ромео.

Од ње нек учи светлит' жишков плам!
На лицу ноби сја го драги кам
У обоцима црнца гарава,
За живот није света варава
Голубица сред јата вранија,
Уз друге тако ј' одабријана.
Чим игра стане, њој приступићу
И руком руку јој пољубићу.

Зар љубих досад ја? Сведочи вид:
Никад ме таби не занесе лик.

Тибалто.

Ово је, канда, монтегићки глас!
Дај, момче, мач! Усудио се роб,
Покривен том лакриди-личином,
Да дође грдит' нашу свечаност!
Тако ми части мога колена,
Утун' га, није кривда голема!

Капулет. Капулет, синовче, зој
Хој, хој, синовче, који ти је бес?

Тибалто.

Наш бес је, стриче, Монтешић је то, јој
Ушув'о се нитковина го гост.
На поругу у нашу свечаност.

Капулет.

Млад Ромео?

Тибалто.

Да, јуја Ромео!

Капулет.

Окани га се, драги синовче,
Понаша се поштено, господски;
И што 'нореч, Верона вели сва
Баш скроман момак да је, негован,
Ја не бих, да ми нуде сав тај град;
У мом дому му бити на досад;
За то се стрпи, остави га се:
Моја је воља; лаго ли ти је,
Весели се, па не мргоди се,

Не приликује најој слави то.

Тибалто.

А приликује л' овај нитков гост?
Не трпим га!

Капулет.

Ал' трибеш га! Гле,
Господин мамин! Трибеш! Хајд', хајд'
Не трпим га! Опости, Боже, греш,
Ал' тај би покл'о госте моје све.
Дар-мар, дар-мар! Јунац ми неки бали!

Тибалто.

Срамота, чико, срам!

(Настави се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Редовна годишња главна скупштина „друштва за српско народно позориште“ била је у недељу 17. (29.) аугуста 1875 године. Ту скупштину отворио је начеоник друштвени др. Михаил Полит-Десанчић овим значајним говором:

Славна скупштино! Изванредне су околности, у којима се ове године састаје скупштина српског народног позоришта. Изванредне су по времену, изванредне по околностима самог позоришта. Догађаји светског значаја, који су у крајевима српског народа на истоку начинили крваву позорницу, отвратили су честимице пажњу од оне позорнице, која само створове прошлости и слике лепог укуса представља. Према великим сачешћу, којим се прати развигнутак крваве драме на истоку, изгледа, као да би требало да умукнемо са нашим позориштем и да не апелујемо на средства народа која би он на важније цели имао обратиги.

Ал' и оно што ми овде скоро од 15 година неговасмо, да свест српску буди, да ум и срце облагороди, леп укус створи — и то је део оне укупне струје, која препорођење једног народа означује; препорођење, које се не само јунаштвом на бојном пољу, већ и набавом оних услова цивилизације постизава, без којих у данашњем добу ни један народ, ма како јуначан био, не може себи стечи угледа и поштовања цивилизованиог света. И ми, радећи на једном делу образовања народа нашег, уједно потпомажемо велико дело препорођења српског народа. И ово мирно по цивилизацију успешно делање нашег народа у овим крајевима, не само да не може бити противно, него мора бити повољно по нашу укупну отаџбину.

Но у овај мах, баш кад су очи читавог Српства на крваву драму на истоку управљене, и кад би свака крајџара српска била потребна нејачи онога народа, што страда, који се у наше крајеве спасао, — баш у тај мах показује се пајвећа потреба новог апела на народ, да наш просветни завод, наше народно позориште својом потпором одржи и да му угинути не да. И то су баш те ванредне околности, у којима се наше позориште и према времену и према својим потребама налази. Ми се на наш честити народ потужити не можемо. Оскудна времена,

вишегодишња неродица, застајање трговине, зачата и сваког промета, велики порези државни и општински, прилози верозаконски и друге дације исцрпили су економну снагу нашег народа. На ипак, у тој великој оскудици, и црквене општине и друштва и појединци притељске по својим силама у помоћ српском народном позоришту, откидање тако рећи од својих уста да притељу у помоћ овом просветном заводу. Српско срце морало је радостно закуцати на те родољубиве појаве српског осећаја. Читајући поједине списке приложника, видимо у њима све сталеже заступљене: видимо богаташа и сиромаха: видимо учењака и ратара, видимо трговца и занатлију, сви притичу у помоћ народном позоришту. Ретко које друштво, који састанак, које весеље да се не сети народног позоришта. Но једна од најпријатнијих појава беше та, што се у неким нашим варошима, наиме у Земуну и Новоме Саду склонио одбор Српкиња, које приредише забаве и из њиховог прихода притељске знатним прилозима у помоћ српском народном позоришту.

Али сви ови напори ипак нису у стању, да осигурају стални опстанак народном позоришту. Потребе су његове велике, а према малом фонду позоришном, према растећем дефициту, којим се сваке године фонд крији, нужна субвенција не може да се намири. Но овој појави не треба се чудити. Позориште, ако хоће да буде прави просветни завод, а не само лакрдијашка компанија, ретко може постојати без знатне и велике субвенције. Ми видимо, да скоро све просветне државе троше стотинама хиљада на драмску уметност. Видимо у најлој отаџбини колико држава на мађарско народно позориште троши. Видимо и најближа нам позоришта у Загребу и Београду, да имају знатне субвенције из земаљских средстава, без којих опстојати не би су могли. И ми мишљасмо, да за остварење сталног опстанка нашег народног позоришта ваља да се обратимо оном извору, који је за просветне цели укупног народа српског већ од наших предака намењен, а то су српски народни фондови. За то је управни одбор у својој седници од 21. маја т. г. закључио, да се обрати српском народно-пркvenom сабору ради субвенције српском на-

родном позоришту, и то, да се већ једном по сабору одређена припомоћ од годишњих 3000 ф. за три године што скорије изда, а за будуће да се српском народном позоришту одреди стална годишња припомоћ из српских народних фондова. Мени је нало у део да исту молбеницу сабору поднесем и препоручим. Ја сам гледао да крајњу потребу субвенције српском народном позоришту са живим бојама сабору пред очи изнесем. Сабор је ту молбеницу врло добро примио и одмах посебни одбор за предлог о тој молбеници одредио. Но предлог тога одбора при најбољој вољи није могао бити други него тај: да се већ једном за три године одређена субвенција од 3000 ф. има издати, у колико то просветни буџет, који ће се тек саставити, допуштао буде, а што се тиче будуће субвенције, то да се остави саборском одбору да сабору предлог учини. Но баш у обзир је врло је сумњиво, да ли ће саборски одбор или сам сабор, према гледишту владе у том предмету, моћи српском народном позоришту икакву субвенцију дати, јер влада држи, да су фондови у смислу кр. рескрипта од г. 1868 за друге просветне цели определjeni него што је српско народно позориште.

Према таковом стању ствари док питање о субвенцији из народних фондова у онште неби било решено, настаје погледом на рђаве материјалне оболности нашег позоришта, по што се само издржавати не може, а субвенција му недостаје — настаје велико питање: шта да буде са тим нашим просветним заводом. хоћемо ли га напустити, или ћемо на ново анововати на народ, да га још већим жртвама одржи?

Ја ћу бити слободан у кратким потезима извести вам пред очи стање нашег народног позоришта, те уједно означити вам нашу радњу за последњу годину.

Из лајског извештаја могли сте разумети, да се фонд позоришта због растећег дефицита био смањио са 8377 ф. 82 н. тако, да је на лајској скупштини износио фонд позоришни 34,589 ф. 69 н. или боље рећи као што је то ове године са додатком једне поште од 150 ф. ректификовано, износио је фонд лане 34,739 ф. 69 н. Из извештаја благајне увиђићете опширно шта је за ову годину т. ј. од 30. јуна 1874 до 1. јула 1875 године примљено и издавано. Фонд позо-

ришни по рачунима од 1. јула 1875 стајао је овако:

У обvezницама	19,458 ф. 70 н.
У каматама	2098 ф. 22 н.
У потраживању код бивших акционара позоришне дворане	223 ф. — н.
У потраживању код Јована Поповића Зубана	120 ф. — н.
У потраживању код А. Радовановића	35 ф. — н.
Каса рест	207 ф. 26 н.
	Свега 22,142 ф. 18 н.

К тој своти долази још вредност

3/4 дела дворане са	15,000 ф. — н.
	Свега дакле 37,142 ф. 18 н.

По од ове своте има се одбити:

Дуг „Матици Српској“ у капиталу	544 ф. — н.
” ” ” у камати	
” до 1. јула 1875	1262 ф. 82 н.
” српској задрузи	1420 ф. — н.
” Врањевшићевој заклади	200 ф. — н.
	Свега 3426 ф. 82 н.

Кад се ова свота одбије од горње са 37,142 фор. 18 н то остаје 33,715 ф. 36 н.

Но к овој своти имају се додати још потраживања према неким српским општинама са 800 ф. — н. што онда укупно излази 34,515 ф. 36 н. која свота сачињава данашњи фонд позоришта.

Кад се ова свота са 34,515 ф. 36 н. сравни са свотом од лајске године са 34,736 ф. 69 н. што је сачињавала лане фонд позоришни, то се види мањак са 221 фор. 33 нов. и у овома је фонд позоришни од лане опет смањен.

Још ми је овде приметити, да се у књигама води и потраживање фонда са 17,593 ф. 50 н. што се састоји у објектима или непокупљеним прилозима. Но пошто се ово потраживање до сад никако није могло реализовати, то се не може у прави активум ни рачунати.

Што се тиче радње наше, то ми је овде споменути, да је управни одбор држао 8 седница, економски одсек такође 8, а позоришни одсек 5 седница.

У седници управнога одбора од 10 маја т. г. установљен је нов начин управе. Пошто је сам управитељ г. А. Хаџић због послова код „Матице“ препечен да са дружином путује, то буде

установљено, да под његовим руководством пријми управу на страни г. Ружић као заменик управитеља, г. Зорић да буде рачунар а г. Крестић новчар, те да од времена на време извештаје своје подносе управном одбору. Контролу пак над читавом управом на страни да воде месни одбори.

Један од важнијих предмета што је управни одбор докончао, предмет од материјалне користи по позориште, јесте легат родољубиље пок. Катарине Јовановића. Посредовањем свог фискала позориште се поравнало са наследницима Катарине Јовановића, те је усљед тога поравнања припало позоришту 250 дук. цес. Но пошто се тај новац у кредитној банци у Београду налази, то је суд иложки, преко аустријског конзулатата, отказао ту своту, те ће позориште у своје време до те доста знатне свете новаца доћи. Министарство угарско, које се за ту ствар интересовало преко магистратата новосадског за тај легат пок. Кат. Јовановићеве питало, добило је одговор у чему се ствар састоји.

Што се тиче прилога за српско нар. позориште, то ми је овде наособ споменути родољубиву ревност земунског и новосадског женског одбора. Земунске госпе приредиле су забаву у корист позоришта и чист приход, кога је председница гра Христина Модош рођ. Спирта послала, износио је 482 ф. 41 н. И новосадске госпе приредиле забаву у корист позоришту, и чист приход, који је предан позоришту, износио

је 513 фр. 25 н. Ја мислим да те родољубиље заслужују да им срдечно рекнемо: живиле!

Премда ће г. подначеоник и управитељ општине известити о радњи позоришнедружиње, то ми је овде само у кратко споменути, да је дружиња, осим Н. Сада где је зимовала, до сад походила Бечкерек, Меленце, Кикиндук, а у овај мах се налази у Темишвару, где је по телеграму прва представа сјајно испала. Из Темишвара поћи ће дружиња у Чаково, а отуда, ако се план не промене, у Вршац и у Панчево.

Но у каквим се рђавим оболностима позоришна дружиња налази види се отуда, што се из Кикинде ни кренути није могло, док јој непослансмо 900 фр. којих морасмо поред старијег дуга од 1420 фр. на ново узајмити.

Те материјалне рђаве оболности и сваке године растећи дефицит, који ће наскоро читав фонд морати прогутати, намеће велсважно питање: је ли нам могуће и на даље одржати српско народно позориште или га морамо са свим напустити.

Није ми потребно важност тога питања овде разложити. Од скоро 15 година неговасмо ми наше народно позориште као неку нежну биљку, да нам цвати и да нам својим мирисом укус, њежне и племените осећаје распостире, те у нашем народу вини ступањ образованости удомаћи, па то наше позориште да напустимо, или да га због недостатака материјалних средстава дегенеријати видимо, то би заиста врло жалосно било!

(Свршиће се.)

С М Ј С Т Џ Ј М.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* (Српско народно позориште у Панчеву.) Дружиња српског народног позоришта бави се сада у Панчеву. Прва претплатна на дванаест представа добро је испала. Сада је отворена друга, али као да ће много слабија бити од прве. Међу тим родољубиви Панчевци чине све што могу, да у њих наше позориште прође без штете и у овим тешким временима. Из Панчева долази позориште по свој прилици у Н. Сад и то чим даље пођу. Овде у Н. Саду отвориће се претплата на 24 представе за различита седишта а по таку цену, да ће се без велике жртве лако моћи претплатити сваки брат Срби, коме позориште а с њиме и просветни напредак народа нашег заиста на срцу лежи.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Хајнрих Лаубе.) Нестор немачких драматика и драматурга Хајнрих Лаубе преузео је на ново управу свога мезимчета бечког „Stadttheater-a“ Прва представа била 1. августа о. г. и том приликом приказала се софоклова „Антигона.“ Успех је био тако сјај, да се „Антигона“ морала приказивати једно три недеље дана једно задругим, а и сада је потежу по чешће. Антигону су на измене приказивале две глумице, Веверка, пре тога глумица у чешком народном позоришту у Прагу, и Вајсе. Дос тљиве бечлије крстиле су обе глумице свако: Веверка је у њих „католичко-оријентална,“ а Вајсе „грчко-оријентална“ Антигону.

Издаје управа српског народног позоришта.